

INTERVJU

EMIL HAKL

Emil Hakl (eg Jan Beneš, f 1958) är en av den samtida tjeckiska litteraturens många originella författare. På svenska finns sedan tidigare en novell av honom i antologin *Tjeckien berättar: I sammetens spår* (Tranan 2009). Inför utgivningen av hans prisbelönta roman *Föräldrar och barn (O rodičích a dětech)* på Aspekt förlag passade Mats Larsson på att ställa några frågor till honom om hans bakgrund och skrivande.

Emil Hakl (Foto: Jan Křikava)

Du studerade textskapande och dramatik på Jaroslav Ježek-konservatoriet men arbetade sedan mellan 1981 och 1996 med allt möjligt. Vad hade du egentligen tänkt dig för framtid?

80-talet var rätt så kaotiskt – jag gjorde dramatiseringar av litterära verk och medverkade när de framfördes i olika amatör-teatersällskap, jag skrev dikter,

läste klart på konservatoriet, hann gifta mig tre gånger och skilja mig tre gånger. Dessutom, lika bra att erkänna det, drack jag en hel del sprit. Åren på 80-talet var helt enkelt ganska vilda. Och på samma sätt levde de flesta av mina vänner. Ingen av oss anade att kommunistregimen skulle kollapsa så snabbt och att vi efter dess fall måste börja planera för en allvarligt menad framtid.

1988 var du med och grundade den fria litterära sammanslutningen Moderní analfabet (Den moderne analfabeten). Vad var det för något?

Det var en informell litterär sammanslutning dit alla möjliga människor – inte bara författare utan även konstnärer, fotografer, teoretiker, filosofer och andra – kom och framträdde. Ursprungligen var Moderní analfabet i första hand tänkt som en litterär kalender som skulle utges med jämna mellanrum. Men jag tror att det bara gavs ut tre nummer, för vi märkte snart att vi tyckte det var mycket roligare med live-framträdanden, uppläsningar, publikkontakt.

Som författare gjorde du alltså till en början dramatiseringar och skrev poesi. Du gav ut två diktsamlingar (1991 och 2000), men i slutet av 1990-talet gick du över till prosan. Varför?

Antagligen för att jag hade fått nog av såväl teatern som poesin på den där amatörtiden och

kände ett behov av att försöka skriva något kompaktare. Något som jag måste hålla på med länge innan det blev klart.

Du har gett ut två novellsamlingar och fyra romaner. Vilken litterär form föredrar du egentligen när det gäller prosa?

Det är inget som jag tänker särskilt mycket på i förväg. Varje gång jag börjar skriva känns det som om jag skriver en novell. Ja, och ibland vill inte den där novellen ta slut utan fortsätta. Då låter jag den göra det och det blir en roman. I princip tycker jag inte att formen är så viktig – en kort novell kan säga mer än en saga i sju delar.

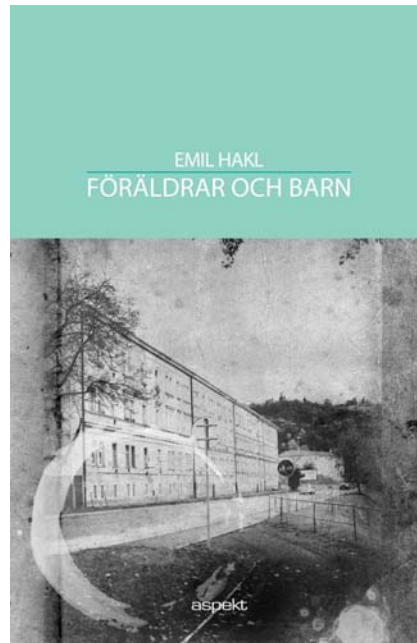
Du har ofta blivit jämförd med Bohumil Hrabal. Vilket är ditt förhållande till Hrabal?

Här i Tjeckien har vi för vana att jämföra alla med Hrabal. Hrabal var en förgrundsgestalt i den tjeckiska prosan, det är sant, men som sådan var han unik och oförliknelig. Hans betydelse ligger just i att han skriver på ett säreget sätt om en säregen tid – hans bästa texter är från 50-talet, då han inte hade en tanke på att bli officiellt utgiven. Så snart han blev "berömd" gjorde han inget annat än att smula sönder sina från början väldigt starka texter.

Finns det andra författare som varit (och är) viktigare för dig än Hrabal?

Absolut. Till exempel Nikolaj Gogol, Ivan Bunin, Isaak Babel, Günter Grass, Louis-Ferdinand Céline, Raymond Queneau. Och eftersom vi var en generation som snarare hade växt upp med film än läsning tror jag att vi formades av Martin Scor-

sese, Jim Jarmusch, David Lynch, Andrej Tarkovskij, Woody Allen, Aki Kaurismäki och Ingmar Bergman. (Bergman var väldigt inne i Prag på 80-talet. De som inte kände till hans viktigaste filmer var helt ute.)

Omslag: Anna Rex

2003 belönades din andra roman Föräldrar och barn med Magnesia Litera-priset för årets bästa bok i prosakategorin, och 2008 gjorde Vladimír Michálek film av den. Berättelsen om fadern och hans son som går omkring i Prag samtidigt som de pratar om allt mellan himmel och jord har blivit översatt eller håller på att översättas till ett stort antal språk. Varför har den blivit en sådan succé?

Ingen aning. Kanske för att temat far-son är universellt. Alla hittar något som de känner igen. Jag skrev boken av en slump, efter att ha grålat med en vän som också hade börjat skriva då (författaren Václav Kahuda). Jag påstod att han inte kunde skriva dialog, och han sa: "Försök själv då, du

som är så duktig!" Så jag försökte, och Föräldrar och barn blev till. Jag gjorde det bara för min egen skull.

- Mats Larsson

PÅ GÅNG I FÖRLAGET

Möt Michal Ajvaz och Jaroslav Rudiš i Stockholm! Vi hälsar er varmt välkomna till samtal och uppläsningar!

16/11 2010 Staden i litteraturen Michal Ajvaz och Jaroslav Rudiš samtalar med sina översättare och läser ur sina verk. Utställning av bokillustrationer, bokbord, frukt och tilltugg. Samtalet tolkas till svenska.

Kl. 17.30, Internationella biblioteket, Odengatan 59, plan 3

18/11 2010 I hjärtat av Europa

Möt Michal Ajvaz och Jaroslav Rudiš i ett samtal om central-europeisk kultur och litteratur. Öppen föreläsning. Tolkas till svenska.

Kl. 16–18, Stockholms universitet, C 497

18/11 2010 Författarafton

Hör Michal Ajvaz och Jaroslav Rudiš läsa högt ur sina böcker! Läsning på svenska ur översättningarna. Förfriskningar och bokförsäljning.

Kl. 19, Tjeckiska centret, Villagatan 21, Stockholm

Mer info finns på bloggen på www.aspekt.se

nummer 5-2010